

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

צו.

עין משפט נר מצוה

רצה סבר לה כר' יונתן. לאמר אחד אחד משמע ומתוך דרשא דקראי כרבי יונתן למדרש כי הני מתני' דלעיל: דמיני וסניא אידך לא גרסינן אלא קראי קא נקיט. והא דמפיך בהא דרצה וקא נקיט קראי איפכה לאו דוקא. ונראה צעניי שטעו בגירסא להגיה בצפירים דסבדי דהא מתני' קמייתא כרבי יאשיה ויהיא מתוך אציי ובתרייתא כר' יונתן והיה מירך רצה ולא היה דכל כמה דנקטיה ליה לקראי בין כסדר בין הפוך בין לר' יאשיה בין לר' יונתן חלה דרשא היא למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ותרוייהו מתני' מתוך אציי כר' יאשיה ורצה כר' יונתן: איפוך אנה. לומר שבשעת שצירה פוטרמו ולא בשעת שאילה: שכן חייב צונוסיה. על אותה עשה מתמידי הוא: שכן חייב צונוסיה. עיי' רב אשי אמר. מקרא גופיה משמע דאשעת שאילה קפיד דמעט רעהו משמע לא רעהו עזמו נשאל לו ועלה מסיק קרא שלם יתלם אלמא אשעת שאילה קפידא קאי: אי לאו הנהך. דהדור ופריש מילתא טפי לא הוה מצינו למילף מעט רעהו ולא רעהו עזמו דאיכא למימר אורחיה דקרא למישתעי הכי ולי"ש בצעלים ולי"ש בלא צעלים חייב והשתא דגלי סיפא דבצעלים פטור ואחד מינייהו קאי פטור ולא על חצירתה ילפינן מיניה גילוי מילתא דאשעת שאילה קפיד: שאילה לרבעה. הוא עצמו. מהו. מחייב צונוסיה או לאו: ליראוב. שיהא נראה עשיר חסוד ולא ימשכו בעלי בתים ידיהן ממנו להקיסו צלמנה ובאשראי: הנאה מיניה. שנהנה צבמה עצמה: שאל צ' פרוס וכו'. אהל פחות מפרוכה לאו כלום הכא מאי: מן השופין. פרה שיהא של שניהן: שופין ששאלו. לתרוס צה קרקע של שותפות: ושאל הצעלים: לאחד מהן. למלאכתו שאינה של שותפות: כולו שואל צענין. שיהא הצעל נשאל לכל שואל פרתו: שאל מן האשה. פרה של נכסי מלוג: ושאל לו צעלה. למלאכתו: אשה שאילה. לתרוס קרקע מלוג ושאלו הצעלים לצעל למלאכת עמנו: קנין פירות. שהצעל אובל פירות מלוג בקנין הגוף דמי והוה ליה צעלים שואל ושאל כאלו קרקע ופרה שלו: השאל לי בצעילי: המוכר שדהו לפירות. שיכלל לוקח פירותיו צ' ג' שנים ואחר זמן תחזור לצעלים מציא בכורים וקורא ארמי אובד אצי וכל הפרשה (דברים טו) וקורא אני בו הנה הצלמתי [את] ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי דקנין פירות בקנין הגוף: לאפוטרופוס. היה הולך למדינת היס ומינה אפוטרופא על נכסיו לזון אשתו וצניי: עבד דלאו בר מלוה לא. ושלחות נפקא לן (געיל דף ע"א): מתאם גס אתם! לרבות שלוחכם דבעי דומיא דמשלח שיהיו דיניו נוהגים בו וזה אין דין שואל (ו נוהג בו וגם משאל שאין לו כלום בלא רבו: שואל

(א) ונתת קלה: ושני, (ב) ונתת לך: ושני, (ג) גיטין מו: צ"ב קלו; (ד) מרים עב: מיר יב; (ה) ולקמן גט, (ו) ונתתה ית, (ז) גי' שיהא דאיכה למימר דפלגי,

הגהות הב"ח

(א) גמ' ומתוך לקראי כר' יונתן וס' כ"ל ויבנה דמיני מתק: (ב) שם ושאלו צעלה עבדה אשה: (ג) רש"י ד"ה עבד ארי אין דין שואל וגם משאל גוהגים בו שאין לו: (ד) תוס' ד"ה שאל וכו' ואמאי נקיט. כ"ב פי' ואפי' אהל' דיש כח לאשה כמו לצעל אמאי נקיט שאל מן האשה ולא נקיט שאל מן הצעל:

מוסף רש"י

המוכר שדהו לחבירו לפירות. שיכלל הלוהק פירות עד עבר שנים ותחזור הקרקע לצעלים, וזמן שאין היובל טובא קלמרי, דהיינו משגלו שגט ראונו ושגט גז, שגלו תחילה מעבר הירקן עיי' פמריה עד חצות ירושלים, דאי זמן שצובל טובא קמא מירא לפירות היא שמי סופה לחזור ציובל (גיטין טו). מביא וקורא. מקרא בכורים, דקרינא צ' ה' האדמה אשר נתתה לי ה' (דברים י"ב קלו). מביא ואינו קורא. שאינו יול לקרות האדמה אשר נתתה לי, ומינה הצבחה חייב דכמיא אשר מציא מתלך, שיהי שיעבד לו ינקת הקרקע לפירותיו (שם). בקנין הגוף דמי. ויול לומר מראשית פרי האדמה אשר נתתה לי (גיטין טו). ואישה יפרנו. ולא שלח (דברים עב).

ממונא דמיתתני מיניה. פירוש שמשמטם צו: **ממונא בעינן והאיבא.** פי' דממונא צענין שיסאל לו והאיכא ואית ליה נמי הנאה מיניה: **ונשאל** לו אחד מהן. תימנה מאי קמיבעיא ליה דכיון דאם נשאלו לו כל הצעלים פטור מהכל השתא יפטור מחלו כדלמרי' צמרוכה (צ"ק דף ע"א): חמשה צקר אפי' חמשה חלאי צקר וי"ל דהתם סברא הוא שיסלם לפי מה שגנב אצל שאילה צבולים אין סברא לפטור והו' כחדוש ואין לך צו אלא חדושו: **שאיל** מן האשה. תימנה דמה כח יש לאשה להשאל צבכסי מלוג שהפירות לצעל ולצעל יש לו כח להשאל בלא רשותה והיא אינה יכולה להשאל כלל (ו) ואמאי נקיט שאל מהאשה יש לומר דאין צבול יכול להשאל או למכור פירות נכסי מלוג בלא רשותה כדלמרי רצה צבאשה שפלו (כמוצות דף ע"ב): משום רווחא דציתא אי נמי ה"ק שאל מן האיש נכסי מלוג שהן של אשה מהו:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

רבא סבר לה כרבי יונתן ומתוך לקראי כרבי יונתן (ו) דתני' יאם בעליו עמו לא יתלם משמע דאיתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא פטור וכתוב בעליו אין עמו שלם יתלם משמע דליתיה בתרווייהו ומשמע נמו דכי איתיה בחדא וליתיה בחדא חייב לומר לך היה עמו בשעת שאילה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאילה אנה מסתברא שאילה עדיפא משום דקא מייתי לה לרשותיה אדרבה שבורה ומתה עדיפא שכן חייב באונסי' אי לא שאילה שבורה ומתה מאי עביד ואי לאו שבורה ומתה שאילה מאי עביד אפילו הכי שאילה עדיפא שכן חייב במזונותיה רב אשי אמר אמר קרא וכו' ישאל איש מעם רעהו ולא רעהו עמו שלם יתלם הא רעהו עמו פטור אי הכי בעליו אין עמו ואם בעליו עמו למה לי אי לאו הנהך הוה אמינא האי אורחיה דקרא הוא יבעי רמי בר חמא שאילה לרבעה מהו כדשיילי אינשי בעינן ולהכי לא שיילי אינשי או דלמא טעמא מאי משום הנאה והאי נמי הא אית ליה הנאה ישאלה ליראות בה מהו ממונא בעינן והאיכא או דלמא ממונא דאית ליה הנאה מיניה בעינן וליכא ישאלה לעשות בה פחות מפרוטה מהו ממונא בעינן ואיכא או דלמא כל פחות מפרוטה לא כלום היא השאל שתי פרות לעשות בהן פרוטה מהו מי אמרינן זיל בתר שואל ומשאל ואיכא או דלמא זיל בתר פרות וכל חדא וחדא ליכא ממונא ישאל משותפין ונשאל לו אחד מהן מהו כולו בעליו בעינן והא ליכא או דלמא

ממהוהא פלגא דידיה מיהא מיפטור ישותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטור השאל מהאשה ונשאל בעלה (ו) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו קנין פירות בקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו ואיכא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות בקנין הגוף דמי שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא (ו) האומר לאפוטרופוס כל גדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל א"ישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו לעבדו צא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו תיבעי למאן דאמר שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד י"ד עבד כיד רבו דמיא אמר ליה מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו שואל

ח א מיי פ"א מהל' סגולה ופקדון הלכה ד סגנו עשין כב טו"ע ח"מ פי' שם סע"ד: ט ב ג ד ה מ"י שם פי"ב הלכה ט סגנו שם טו"ע ח"מ פי' שמו סע"ד: י ו ז מ"י שם ה"ל ח טו"ע שם סע"ד יא: יא ח ט י מ"י שם הלכה י ו טו"ע שם סע"ד ט יו"טו"ע ח"מ פי"ה פ"ה: יב כ ל מ"י שם ה"ל ה טו"ע ח"מ פי' שמו סע"ד: יג ז מ"י פ"ד מהל' בכורים ה"ל: יד ט מ"י פי"ג מהל' גדרים הלכה ט סגנו לאון רמב טו"ע י"ד ס"י רל סע"ד ל: יז ע מ"י פ"א מהל' שלוחין ושותפין ה"ל ח סגנו עשין כב טו"ע ח"מ פי"ב סע"ד א: יח פ מ"י פ"ב מהלכות סגולה ופקדון הלכה ה סגנו עשין כב טו"ע ח"מ פי' שמו סע"ד: י

תורה אור השלם

1 אם בעליו עמו לא ישלם אם שביד הוא בא בשבירו: שמות כב די 2 וכו' ישאל איש מעם רעהו וישבר או מת בעליו אין עמו שלם ושלם: שמות כב יג 3 כל גדר וכל שבעת אקור לעבת נפש אישה יקימנו ואישה יפרנו: במדבר ל די

ממהוהא פלגא דידיה מיהא מיפטור ישותפין ששאלו ונשאל לאחד מהן מהו כולו שואל בעינן וליכא או דלמא בההיא פלגא דשיילי מיהת מיפטור השאל מהאשה ונשאל בעלה (ו) אשה ששאלה ונשאל לבעל מהו קנין פירות בקנין גוף דמי או לא אמר ליה רבינא לרב אשי האומר לשלוחו צא והשאל לי עם פרתי מהו בעליו ממש בעינא וליכא או דלמא שלוחו של אדם כמותו ואיכא א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה בעל פלוגתא דר' יוחנן ור"ל דאיתמר המוכר שדהו לחבירו לפירות ר' יוחנן אומר מביא וקורא ריש לקיש אומר מביא ואינו קורא ר' יוחנן אומר מביא וקורא קנין פירות בקנין הגוף דמי וריש לקיש אומר מביא ואינו קורא קנין פירות בקנין הגוף דמי שליח פלוגתא דר' יונתן ור' יאשיה דתניא (ו) האומר לאפוטרופוס כל גדרים שתהא אשתי נודרת מכאן עד שאבא ממקום פלוני הפר לה והפיר לה יכול יהו מופרין ת"ל א"ישה יקימנו ואישה יפרנו דברי ר' יאשיה ר' יונתן אומר מצינו בכל מקום ששלוחו של אדם כמותו לעבדו צא והשאל עם פרתי מהו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו תיבעי למאן דאמר שלוחו של אדם אינו כמותו תיבעי למ"ד שלוחו של אדם כמותו הני מילי שליח דבר מצוה הוא אבל עבד דלאו בר מצוה לא או דלמא אפי' למ"ד אין שלוחו של אדם כמותו ה"מ שליח אבל עבד י"ד עבד כיד רבו דמיא אמר ליה מסתברא יד עבד כיד רבו דמיא בעי רמי בר חמא בעל בנכסי אשתו שואל